

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJOS

TEISĖS GRUPĖ

IŠVADA

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS ŠILUMOS ŪKIO ĮSTATYMO NR. IX-1565
1, 2, 8, 9, 10, 10¹, 12, 15, 20, 22, 24, 30, 32, 34, 35, 36, 37 STRAIPSNIŲ, AŠTUNTOJO IR
VIENUOLIKTOJO SKIRSNIŲ PAVADINIMŲ PAKEITIMO IR ĮSTATYMO
PAPILDYMO 8², 10², 29¹ STRAIPSNIAIS ĮSTATYMO PROJEKTO
(TOLIAU – PROJEKTAS)
(TAP-22-2014, TAP-22-2015)(TAIS NR. 22-15272, 22-10068(2))**

Nr.
Vilnius

Įvertinę Projekto ir kartu su juo pateiktų dokumentų atitiktį įstatymams bei teisės technikos reikalavimams, teikiame šias pastabas ir pasiūlymus:

1. Rašte, kuriuo Projektas teikiamas išvadai gauti, pateikiama trumpa informacija, kad Projektas buvo teikiamas suinteresuotiems asmenims išvadoms gauti, gautos pastabos ir pasiūlymai įvertinti teikiamame Projekte; pastabos, į kurias neatsižvelgta arba atsižvelgta iš dalies, įvertintos derinimo pažymoje. Visų pirma, siūlome detaliau išdėstyti nuostatas dėl derinimo – su kokiomis institucijomis derinta, ar buvo rengti susitikimai dėl pastabų (pasitarimai). Antra, po derinimo liko nemažai nesuderintų pastabų, todėl siūlytume, laikantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės darbo reglamento, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1994 m. rugpjūčio 11 d. nutarimu Nr. 728 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės darbo reglamento patvirtinimo“ (toliau – Vyriausybės darbo reglamentas), 33 punkto reikalavimų, rengėjui nesutinkant su išvadais teikiančių subjektų pateiktomis pastabomis ir pasiūlymais, organizuoti papildomą pasitarimą su Valstybine energetikos reguliavimo taryba (toliau – Taryba), kurios vykdomoms funkcijoms Projektas turės tiesioginį poveikį, ir Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija, kuri savo rašte nurodė, kad negali pritarti siūlomam reguliavimui. Jeigu su minėtomis institucijomis pavyktų susiderinti darbo tvarka, apie tai būtina pateikti informaciją patikslintame rašte, kuriuo Projektas teikiamas išvadai gauti.

2. Projekto pavadinimas turi būti patikslintas, atsižvelgiant į tai, kad Projekte keičiami dviejų skirsnių pavadinimai – jame žodis „pavadinimas“ turi būti vartojamas daugiskaita „pavadinimų“. Šiuo požiūriu būtina patikslinti visus kartu teikiamus dokumentus.

3. Projekto 2 straipsniu keičiamame Lietuvos Respublikos šilumos ūkio įstatymo 2 straipsnyje apibrėžtos sąvokos, kurias siūloma keisti, pildyti ar pripažinti netekusiomis galios. Visų pirma, Šilumos ūkio įstatymo 2 straipsnio 15 dalį pripažinus netekusia galios, nebelineka įvesto Valstybinės energetikos tarybos (toliau – Taryba) pavadinimo trumpinio, o tekste jis toliau vartojamas. Todėl būtina patikslinti Projekto nuostatas šiuo požiūriu. Antra, pažymėtina, kad siūlomos sąvokos „šilumos gamybos ir (ar) tiekimo pajamų bazinio lygio kintamoji dalis“ ir „šilumos gamybos ir (ar) tiekimo pajamų bazinio lygio pastovioji dalis“ apibrėžtos pateikiant nuorodą į kitos institucijos tvirtinamą žemesnės galios teisės aktą. Siekiant užtikrinti aiškumą, siūlome patikslinti sąvokos apibrėžtį, atsisakant nuorodos į kitą instituciją ir į kitą teisės aktą, laikantis Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų, patvirtintų Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2013 m. gruodžio 23 d. įsakymu Nr. 1R-298 „Dėl Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų patvirtinimo“ (toliau – Rekomendacijos), 11 punkto reikalavimų.

4. Pažymėtina, kad Projekte gausu (Projekto 3, 6, 8 straipsniai ir kt.) nuorodų į kitus žemesnės galios teisės aktus, kurios turėtų būti patikslintos, remiantis Rekomendacijų 77 punktu – aukštesnės teisės galios teisės akte turėtų būti vengiama nuorodų į *konkrečius* žemesnės galios teisės aktus; tokiu atveju gali būti formuluojama nurodant ne konkretų, o bendrinį teisės akto pavadinimą ir subjektą, kuris tvirtina tą teisės aktą. Šiuo požiūriu būtina sistemiškai peržiūrėti visus keičiamus straipsnius.

5. Projekte vartojamos skirtingos sąvokos – „savivaldybės vykdomoji institucija“ (Projekto 2 straipsnis), „savivaldybės“ (Projekto 3, 5 straipsniai ir kt.), „savivaldybės (-ių) taryba (-os)“ (Projekto 3, 17 straipsniai ir kt.), „savivaldybės administracija“ (Projekto 4, 17 straipsniai ir kt.), „savivaldybės administracijos direktorius“ (Projekto 4 straipsnis), „savivaldybės institucija“ (Projekto 16, 17 straipsniai ir kt.). Svarstyta, ar šios sąvokos nedubliuoja viena kitos, ar faktiškai atitinka Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatyme vartojamas sąvokas ir jų apibrėžtis, ypač turint omenyje nuo 2023 m. balandžio 1 d. įsigaliosiantį sąvokos „savivaldybės institucijos“ apibrėžties pakeitimą. Atsižvelgiant į tai, kad numatoma Projekto įsigaliojimo data yra vėlesnė, siūlome patikslinti minėtų sąvokų vartojimą Projekte, atsižvelgiant į sąvokose minimų subjektų teises ir pareigas, ir pateikti papildomus argumentus dėl jų vartojimo aiškinamajame rašte. Taip pat siūlome apsvarstyti galimybę papildyti Šilumos ūkio įstatymo 2 straipsnio 57 dalį nuoroda į Vietos savivaldos įstatymą.

6. Atkreipiame dėmesį, kad Lietuvos Respublikos elektros energetikos įstatymo 2 straipsnio 72¹ dalyje (2022 m. liepos 8 d. įsigaliojus pakeitimui) numatyta sąvoka „įrengtoji galia“, kuri apibrėžiama kaip elektros energijos gamybos įrenginio (generatoriaus, generuojančio šaltinio) ar energijos kaupimo įrenginio aktyvioji vardinė galia (iki keitiklio, kai jis yra įrengtas). Elektrinės įrengtoji galia yra šių elektrinę sudarančių elektros energijos gamybos įrenginių (generatorių, generuojančių šaltinių) aktyviųjų vardinių galių suma. Pažymėtina, kad toks teisinis reguliavimas suponuoja, kad generacija siejama su įrenginiais, o ne su asmenimis, kaip siūloma Šilumos ūkio įstatymo 2 straipsnio 4¹ dalies sąvokoje „atliekinę šilumą generuojantis asmuo“. Galiojančiame Šilumos ūkio įstatymo 4 straipsnyje (kuris nėra keičiamas Projekte) vartojama sąvoka „*šilumą generuojantys pajėgumai*“ taip pat nesiejama su asmenimis. Atsižvelgiant į tai, siūlome papildomai apsvarstyti siūlomos sąvokos sisteminį atitikimą kitoms teisės aktų nuostatoms, patikslinti ją (įskaitant Projekto 8 straipsnį, kuriame ji vartojama) ir aiškinamąjį raštą papildyti argumentais dėl šios sąvokos vartojimo.

7. Siekiant užtikrinti, kad teisės aktu nustatytas teisinis reguliavimas atitiktų Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymą ir būtų logiškas, nuoseklus, glaustas ir suprantamas, tikslintinos Projekto tekste nurodytos vertinamojo pobūdžio nuostatos: „*veiksmingos priemonės*“ (Šilumos ūkio įstatymo 8 straipsnio 4 dalies 5 ir 6 punktai), „*prireikus*“, „*apdariai, sąžiningai*“ (abi nuostatos – Šilumos ūkio įstatymo 20 straipsnio 1 dalis), neaiški sąvoka „*ekonominis gyvybingumas*“ (Šilumos ūkio įstatymo 10 straipsnio 1 dalis) ir kt.

8. Projekto 2 straipsnyje siūloma sąvokos „šilumos ūkio specialiojo plano“ (Šilumos ūkio įstatymo 2 straipsnio 50 dalis) apibrėžtis apima šilumos ūkio *plėtros* priemones, tačiau Projekto 3 straipsnyje minimos šilumos ūkio priemonės (o ne *plėtros* priemonės). Būtina patikslinti Projektą, užtikrinant vienodą tiek sąvokos, tiek jos apibrėžties vartojimą visuose straipsniuose.

9. Siūlome papildomai patikslinti Projekto 3 straipsnyje (Šilumos ūkio įstatymo 8 straipsnio 5 dalyje) pateiktas galiojančias nuostatas, apimančias dvigubą neiginį („*negalima nepagrįstai trukdyti*“), keičiant jas pozityvia nuostata, pavyzdžiui, „*būtina užtikrinti galimybę*

vartotojui pasirinkti...“ Taip pat siūlytina tikslinti ir kitą nuostatą – „*šaltiniai galimi...*“, keičiant ją aiškesne formuluote „*galima pasirinkti šaltinius*“ arba šaltiniai „*prieinami*“, „*tinkami naudojimui*“ ar pan.

10. Siūlome atsisakyti Projekto 3 straipsnyje (Šilumos ūkio įstatymo 8 straipsnio 6 dalis) pateikiamos nuorodos į Nacionalinį energetikos ir klimato srities veiksmų planą, nes tai nėra teisės aktas.

11. Siūlome patikslinti Projekto 4 straipsnį – tiksliau, Šilumos ūkio įstatymo 8² straipsnio 4 dalį, kurioje nurodoma sunkiai įgyvendinama nuostata, kad šilumos tiekėjas „*daro pagrįstas prielaidas apie...proгноzes*“, keičiant ją kitais realiai įgyvendinamais veiksmais, pavyzdžiui, „*prognozuoja, remiantis turimais duomenimis*“, „*analizuoja esamus duomenis (ar patirtis)*“ ar pan.

12. Projekto 5 straipsniu keičiamas Šilumos ūkio įstatymo 9 straipsnis, įtraukiant reikalavimą dėl Lietuvos Respublikos koncesijų įstatyme numatytos perdavimo procedūros taikymo. Pažymėtina, kad procedūra neatliekama automatiškai, gali užtrukti laike, tačiau nei Projekte, nei aiškinamajame rašte nenurodyti nei terminai, nei tikslesnė informacija, kaip bus atliekama procedūra, todėl siūlome patikslinti šį reikalavimą arba papildomai pagrįsti jį aiškinamajame rašte.

13. Siekiant aiškumo, siūlome patikslinti Projekto 11 straipsniu keičiamo Šilumos ūkio įstatymo 20 straipsnio 5 dalį, nurodant, kuriuose Šilumos ūkio įstatymo straipsniuose Tarybos nustatytos sankcijos turimos omenyje.

14. Siūlome patikslinti Projekto 12 straipsnyje vartojamą sąvoką „kito mėnesio pirmos dienos“, pakeičiant ją įprastai vartojama įvardžiuotine forma („*pirmosios*“).

15. Siūlome aiškinamajame rašte plačiau atskleisti Projekto 13 straipsnio keitimo priežastis ir alternatyvas, pagrindžiant, kodėl kaip teisinė forma pasirinkti *susitarimai*.

16. Projekto 17 straipsnio, kuriuo keičiamas Šilumos ūkio įstatymo 32 straipsnis, beveik kiekvienoje dalyje teikiamos blanketinės nuorodos į Tarybos tvirtinamus žemesnės galios teisės aktus (žr. 4 pastabą). Pažymėtina, kad tai laikoma ydinga praktika, nes, atsižvelgiant į Rekomendacijų 76 punktą, teisės akte turėtų būti kuo mažiau nuorodų į kitus teisės aktus. Siūlome patikslinti Šilumos ūkio įstatymo 32 straipsnio nuostatas, išgryninant įstatyminių teisinę reguliavimą, neperrašant ir nekartoiant kituose teisės aktuose esančių nuostatų.

17. Siūlome patikslinti Projekto 17 straipsniu keičiamo Šilumos ūkio įstatymo 32 straipsnio 5 ir 11 dalis, nes formuluotė „*kiti šilumos tiekėjai*“ yra pernelyg plati ir stokoja tikslumo. Jeigu atskyrimo riba laikoma 10 GWh per metus, tai nuostata turėtų būti formuluojama keičiant formuluotę į „*šilumos tiekėjai, realizuojantys mažiau kaip 10 GWh šilumos per metus*“, kaip nurodoma ir 8 dalies 2 punkte. Taip pat būtina patikslinti 23 dalyje vartojamą formuluotę „šilumos tiekėjai, realizuojantys *daugiau* kaip 10 GWh šilumos per metus“, nes ji neatitinka kitų šio straipsnio dalių.

18. Projekto 17 straipsnis lyginamajame variante išdėstytas netinkamai, nesilaikant Rekomendacijų 207.3 papunkčio reikalavimų – tekste daromi pakeitimai turi būti paryškunami (paryškintu šriftu rašomi tik pakeitimai, t. y. teisės akto paryškinimai panaikinami), o siūlomas išbraukti tekstas perbraukiamas plona linija. Pakeitimai rašomi paryškintu šriftu po siūlomų išbraukti žodžių, o ne po viso straipsnio teksto. Būtina patikslinti šio straipsnio lyginamąjį variantą.

19. Laikantis Rekomendacijų 207.2 ir 207.3 papunkčių reikalavimų, Projektas ir jo lyginamasis variantas turėtų būti patikslinti – Projekto 2, 9, 12, 16 ir kt. straipsnių pakeitimai

lyginamajame variante nepažymėti arba pažymėti netinkamai, taip pat į Projektą perkeltos ne visos (arba ne tos) nuostatos. Šiuo aspektu būtina peržiūrėti visą Projekto tekstą.

20. Projekto nuostatose dėl įsigaliojimo nurodytas terminas – 2023 m. gegužės 1 d., tačiau būtina tinkamai įvertinti visų suinteresuotųjų asmenų galimybes iki nurodytos datos tinkamai pasiruošti naujam teisiniam reguliavimui. Siūlome, įvertinus visas aplinkybes, apsvarstyti galimybę numatyti vėlesnę įsigaliojimo datą.

21. Siekiant visiško teisinio aiškumo, siūlome patikslinti Vyriausybės nutarimo 2 punktą dėl įgaliojimų, nurodant visų įtrauktų asmenų tikslias užimamas pareigas (nurodant, kurios srities viceministrai jie yra).

Teisės grupės patarėja

Renata Adomaitytė-Šliogerienė